A referenciapont szerepe és gyakorlati meghatározása a döntéshozatalban

Makó Zoltán és Salamon Júlia

Gazdaságtudományi Tanszék, Csíkszeredai Kar, Sapientia EMTE

makozoltan@uni.sapientia.ro, salamonjulia@uni.sapientia.ro

A referenciapont a döntéselméletben és a viselkedési közgazdaságtanban az a viszonyítási alap, amelyhez képest a döntéshozó az egyes alternatívák kimenetelét értékeli. Az emberi agy ritkán értékel opciókat abszolút értékben; ehelyett a referenciaponthoz képesti eltéréseket nyereségként (profit/haszon) vagy veszteségként (kár) érzékeli.

A csoportos döntéshozatal során a referenciapont meghatározása összetettebbé válik, mivel a csoporttagok eltérő viszonyítási alapjai (eltérő aspirációik, múltbéli tapasztalataik és egyéni érdekeik) ütköznek egymással. A kollektív bizonytalanság miatt a referenciapont eredendően pontatlan. A klasszikus kilátáselmélet (Prospect Theory) éles (crisp) referenciapont-fogalma ezért korlátozottan alkalmas a csoportos döntési dinamikák leírására.

Előadásunkban a csoportos döntéshozatal referenciapontját az intuicionista homályos halmazok (IFS) formalizmusára alapozva értelmezzük. Levezetjük az intuicionista homályos preferencia-homogén értékfüggvény általános hatványfüggvény alakját, majd ennek segítségével meghatározzuk a csoport IFS típusú referenciapontját.

Hivatkozások

[1] Z. Makó and J. Salamon: Intuitionistic fuzzy certainty equivalence in prospect theory, 17th International Conference on Economics and Business, 2025.